

Моральність як ціннісний модус університетської освіти

Л.М. Панченко, кандидат філософських наук, доцент, старший науковий співробітник відділу змісту, філософії та прогнозування вищої освіти Інституту вищої освіти НАПН України.

Досліджено роль і місце моральних начал у структурі вищої освіти. Освіта визначена як особливий тип предметної реальності, яка за допомогою комунікації формує та модернізує культурні способи опредмечування вироблених наукою знань. Вона є соціально-ціннісний процес суб'єктно-суб'єктних стосунків, в якому має місце трансляція найновіших для суб'єкта теоретичних уявлень про сутність та закономірності розвитку природної та соціальної дійсності.

Дослідження морального вектора в університетській освіті розкрило моральні цінності соціуму як смислоутворюючі начала освіти, а останнє – як найдієвіший та ефективний канал трансляції моральних цінностей.

Ключові слова: моральність, моральний вектор, освіта, університетська освіта, імператив, особистість, інформаційно-комунікаційна освітня парадигма.

Актуальність теми дослідження обумовлена як особливостями глобальної сучасної соціокультурної ситуації, що склалася в освіті, так і внутрішніми проблемами сучасного стану вищої освіти в Україні, що в цілому складає низку теоретичних і практичних причин дослідження цього феномену духовного виробництва. Необхідність філософського аналізу освіти полягає не тільки в тому, щоб увести в обсяг досліджень філософії новий аспект, а в тому, що такий аналіз освіти реально перебуває сьогодні в епіцентрі філософських осмислень її соціальної значущості. Це пов'язане і з експоненціальним зростанням наукового знання, і з інформатизацією всіх сфер громадського життя, і, звісно, з потребами формування інформаційної цивілізації, де освіта виступатиме мегатрендом, від якого залежить хід суспільного розвитку.

Освіта сьогодні виступає як детермінуючий фактор, що забезпечує прорив у нову цивілізацію. У ній, як у багатовекторному духовному процесі, що відображує теорію і практику перетворення всіх сторін громадського життя, особливе місце займає її етична спрямованість, моральна складова. Проблемі нерозривності освіти і моральності на рубежі XXI століття був

присвячений один із всесвітніх філософських конгресів (Бостон, США, 1998): «Paidea: Роль філософії у вихованні людства». Відродження освітньої парадигми Стародавньої Греції пояснюється спадом моральності, девальвацією моральних цінностей, основним каналом трансляції яких виступає освіта. Завдяки рішенням цього форуму, в новому аспекті висвітлюється проблема взаємозв'язку освіти й моральності, необхідність її обговорення й осмислення. Моральність як гармонія розуму, емоцій і волі пов'язана з фундаментальними підставами людського існування, що забезпечують здатність не тільки його біологічного виживання як виду, але і місця в інтерсуб'єктивному соціокультурному просторі, ноосфері, космосі.

Однією з фундаментальних за своєю значимістю сфер діяльності соціуму є освіта. Вона виступає як соціокультурний феномен, в якому моральність формує і реалізує загальнолюдські цінності, також формулює вимоги до соціуму як інтерсуб'єктивного світу культури. Світ соціуму, як стверджує А. Шюц, «інтерсуб'єктивний, оскільки ми живемо серед інших людей, нас зв'язує спільність турбот, праці, взаєморозуміння. Він – світ культури, від самого початку повсякденність з'являється перед нами як смисловий універсум, сукупність значень, які ми повинні інтерпретувати для того, щоб знайти опору на цьому світі, прийти до угоди з ним» [1, с. 130].

Багатоаспектність і багатовекторність дослідження освіти підтверджує старе, але вічне актуальне твердження: не можна зіпсувати соціум надлишком освіти і моральності. Безперечний той факт, що становлення теоретичного рівня свідомості і пізнання включало не лише виробництво інформації, але і її практичне використання, зберігання і передачу іншим суб'єктам і подальшим поколінням. Справа в тому, що і в первісному суспільстві мало місце виробництво інформації та її передача прийдешнім поколінням. Але ця інформація вироблялася в ході практичної діяльності. Вона не систематизувалася і теоретично не узагальнювалася. Із становленням же теоретичного рівня пізнання освіта набуває характеру логіко-гносеологічного феномену і вимагає розвитку нових форм виробництва

інформації, її обробки, практичного використання, зберігання і передачі майбутнім поколіннями. Освіту породжує новий вектор у структурі моральності.

Моральність, як ціннісно-смысловий імператив освіти, характеризує всю історію людства, зі становлення освіти, будучи одним із показників рівня її розвитку і в певному сенсі – критерієм її розвитку. На її основі склалися і продовжують складатися три «обличчя» культури – духовне, соціальне і технологічне.

Підготувати освіченого фахівця інформаційного суспільства – це означає оволодіння ним основами сучасного наукового знання, його найважливіших досягнень, уміти творчо мислити і працювати, застосовувати на практиці досягнення науки і техніки, досконало володіти сучасною технікою і технологіями, сучасними методами управління. Ідеал освіченої людини включає етичну зрілість і відповідальність. Саме така освіта сприяє подоланню однобічності її мислення, обмеженості, технократичних установок, робить людину здатною до зміни діяльності. В той же час система освіти повинна готувати не дилетанта, що ковзає по поверхні знань, а глибоко ерудованого фахівця, який опанував свою професію. Саме поєднання всебічності й спеціалізації і є істотна межа освіти, межа людини, що відповідає вимогам інформаційної цивілізації.

Мораль мислиться як форма суспільної свідомості, яка відображає в своєму змісті сукупність принципів, правил і норм буття людини в соціумі, які установлюються ззовні. Під моральністю розуміється глибинний вираз духовного світу людини, усвідомлення нею своєї поведінки, внутрішніх механізмів її прояву в діяльності, спілкуванні, ставленні до інших людей, коли дії задовольняють як діяльнісну особистість, так і суспільство. Ці дії повинні мати позитивний характер, сприяти створенню атмосфери взаємодовіри, бути продуктивними почуттями «внутрішнього» обов'язку перед іншими людьми і суспільством в цілому.

Мораль і моральність – дві сторони системи етики взаємних відносин. Моральність – сутнісний атрибут духовного буття, глибинний вираз духовного світу особи, її «самість», «внутрішній» механізм «самоусвідомлення» і «саморозуміння» вчинків, діяльності в модусі належного.

На сучасному етапі в умовах переходу людства до інформаційного суспільства, необхідно враховувати, що всяке знання, звернене до людини, повинне супроводжуватись етичною рефлексією. Гуманістичні виміри науки сьогодні набувають особливої важливості. Нова ситуація, пов'язана з виникненням у науці інформаційно-комунікаційних технологій та інформаціології, суттєво впливає і на суспільні уявлення про цінності і моральні норми, змінює характер праці, підвищує міру відповідальності людини перед соціумом.

Сьогодні освіта стає інтелектуальною власністю людства, а морально-гуманістична спрямованість визначає її смислозмістовні характеристики.

Саме моральний модус розкриває духовну синергію освіти, розкриває моральні цінності як системоутворюючі начала, квінтесенцію освіти, а також рівень моральної зрілості та індивідуальної відповідальності суб'єктів освітнього процесу.

Моральність в освіті – це глибоке усвідомлення суб'єктом одержуваної інформації й осмислення шляхів реалізації її на практиці. Вона тут виступає як загальний зв'язок, що пронизує соціальне і духовне буття особистості, багат шарова, суперечлива єдність, що повільно осягається розумом людини в усій її повноті. А отже, це не різкий, а поступальний процес формування духовного світу індивіда та ціннісних пріоритетів соціуму.

Які ж основні особливості моральності і форми її прояву у сфері університетської освіти?

По-перше, необхідний чіткий облік пріоритету моральних норм і принципів, які є інтелектуальними інструментами при формуванні нового знання, нових відкриттів, де переважає визначальний моральний принцип:

«життя людини – найвища цінність». Тому досліди, небезпечні для життя людини, її здоров'я, мають бути заборонені. Всі зусилля ООН з моменту її створення направлені на розв'язання міжнародних конфліктів шляхом переговорів, а не силовими способами. Тут особливу роль відіграє співвідношення соціально-етичних функцій і пізнавальних мотивів у діяльності вчених і політиків. Їхні моральні норми і принципи виступають інтелектуальними інструментами, цінність яких залежить від їх здатності створювати нове у своїй творчості, погоджуючись з ідеями загальнолюдських цінностей і установок.

По-друге, загальна значущість моральних принципів дає змогу реалізовувати їх у всьому спектрі освітніх наук: гуманітарному, природничонауковому і технічному. Саме в освіті викристалізувалась одна з примітних особливостей етичної свідомості людей ХХ століття, яка полягає в тому, що дедалі більше людей навчилися помічати загальне в різному і різне в загальному. Виявилось, що моральна рефлексія – природна для звичайної людини [4]. Ця особливість мислення стає одним із ціннісно-сміслових критеріїв освітнього акту, зразком раціональності в його змісті.

З виникненням освіти моральні цінності вплітаються в саме її тіло і не є чимось зовнішнім для неї. Ці цінності багатогранні, їх виникнення пов'язане із формуванням раніше невідомих ідеалів людини. Сьогодні, коли освіта стала інтелектуальною власністю людства, етично-гуманістичні аспекти являють собою невід'ємну частину її змісту. Вони проходять трансформацію у зв'язку зі зростанням потреб суспільства, зокрема духовного виробництва.

У християнській освіті цільовий фокус зміщується на духовно-етичне виховання, суть якого полягала у формуванні свідомої установки на беззаперечну покору і служіння Богові – ці якості і становили сенс життя людини.

В ідейній доктрині епохи Просвітництва ставилося завдання інтеграції навчання і виховання. У пропонованих проектах демократизації школи,

особливо у Ж. -Ж. Руссо, етичне і інтелектуальне виховання становили основу трудового виховання, оскільки забезпечували процес соціалізації особи, її практичну діяльність. Але панівним принципом освіти був принцип природоподібності, що включає три чинники виховання: природу, людей і суспільство. З позицій цього принципу виховання розглядалося як складний діалектичний процес взаємодії біологічного і соціального в особистості.

У зв'язку з цим, услід за французькими просвітителями німецькі філософи XVIII–XIX століття обґрунтовували соціальну значущість освіти, побачивши у ній не лише засіб опанування національної культури та культури загальнолюдської, але й дієвий спосіб формування національної самосвідомості. Це наштовхнуло Ф. В. А. Дістервега на думку доповнити принцип природоподібності в освіті принципом культуроподібності, підкреслюючи цим вплив на освіту і виховання норм моралі (зовнішня культура), духовного світу людини (внутрішня культура), також соціальних стосунків і національної культури (суспільна культура) [4].

Освіта як система в XIX столітті виявила протиріччя свого змісту, які відбилися в розбіжності між рівнями педагогічної думки та шкільного законодавства. Педагогічна думка характеризувалася дихотомією традиціоналізму і антитрадиціоналізму, але що об'єднувало їх усіх, то це той факт, що ніхто не відкидав зі змісту освіти етичної складової – ні позитивізм, ні марксизм, ні «філософія життя» А. Шопенгауера, ні екзистенціалізм С. К'єркегора, ні прагматизм Дж. Дьюї, ні експериментальна педагогіка В. А. Лая.

Що ж до першої половини XX століття, то можна відзначити, що багато ідей реформаторської педагогіки лягли в основу подальшого оновлення освіти. По-перше, це ідея гуманізації освіти; по-друге, ідея гуманітаризації, викликана до життя становленням технічних наук і на їх основі, – розвиток технократичного мислення; по-третє, ідея демократизації освіти; по-четверте, ідея диверсифікації освіти. І крім того, завдання сучасної освіти – розкрити новий зміст цих аспектів, приділяючи особливу увагу

духовності.

Одним із завдань освіти виступає необхідність формування етичної переконаності людини. Адже в процесі освіти людина прагне отримати переконливі відповіді на фундаментальні питання буття, знайти вагомі підстави для тих чи інших своїх життєвих переваг. Ці етичні орієнтири відображають змістовний аспект гуманістичних процесів в освіті.

Гуманізація освіти є системною проблемою – проблемою теорії і практики й повинна розвиватися на абсолютно новій концептуальній основі, суть якої полягає в повороті до людинотворчої моделі освіти.

Стрижнем процесу гуманізації освіти виступає наповнення його етичним змістом. Гуманізацію освіти потрібно усвідомити не лише на творчому рівні, але й на рівні сучасних конструктивних практичних розробок, що передбачають систему нормативних знань, орієнтованих на різних суб'єктів діяльності. Сьогодні ж реальна освіта породжує дефіцит гуманітарної культури, що призводить до духовного занепаду, зокрема й моральності – як складової духовної культури суспільства.

Освіта як життєвий феномен духовного виробництва вимагає свого аналізу, що розкриває його багатство не лише як гносеологічного атрибута, але й як цілісного явища, що володіє своєю специфічною універсальністю і необхідністю трансляції свого змісту. Доказ універсальності потребує побудови конструкції освітнього простору в різних його аспектах. Це – онтологічний аспект: дослідження суті і змісту освітнього процесу в контексті соціального буття, аналіз різних елементів системи освіти, їх взаємодія між собою та довкіллям. Гносеологічний аспект: використання законів і принципів пізнання для теоретичного, раціонального, етичного віддзеркалення системи освіти в сучасній теорії пізнання. Практиологічний аспект: шляхи перетворення і оптимізації освітньої системи, сучасної освітньої практики. Аксіологічний аспект: визначення головних цінностей системи освіти, духовно-етичні орієнтири теорії і практики освітнього процесу. Світоглядний аспект: формування життєвих орієнтирів у процесі

освіти.

З огляду на все це, стає зрозумілим, що найбільш практичне значення для реформування системи освіти має аксіологічний аспект нової парадигми освіти – нова система цінностей і етичних відносин між викладачем і студентом. Центральною цінністю виступає, зрозуміло, особа, особистість, оскільки розвиток саме її потенціалу, процес творчої самоактуалізації є абсолютною метою і суспільного розвитку, і функціонування системи освіти. Більше того, це положення набуло нормативного характеру, позаяк вимога спрямованості освіти на всезагальний розвиток людини міститься в Загальній декларації прав людини.

Зміст сучасної освіти визначають такі чинники, як глобалізація суспільного життя, перехід від традиційного до динамічного, від індустріального до постіндустріального (інформаційного) суспільства, обставини становлення державної незалежності України тощо. В освіті має здійснитися перехід від просвітницької до антропологічної парадигми. Нові суспільні реалії вимагають філософського осмислення і створення цілісної системи освіти і виховання, яка спрямовувала б молоде покоління на освоєння гуманістичної культури, заснованої на фундаменті демократії і свободи, що має привести до модернізації менталітету через освіту.

Процеси, що відбуваються в сучасному суспільстві, вимагають переоцінки традиційних етичних цінностей, уточнення їх ролі як регулювальника розвитку науки і освіти. Існує нагальна потреба у створенні справжнього культу моральності в усіх сферах життєдіяльності соціуму. І головне – потрібний пошук найкращих умів і талантів у цих сферах, створення сприятливих умов для їх активної діяльності. Вдосконалювати треба не лише суспільство, а передусім людину. «Якщо простежити розвиток цивілізацій, то легко можна відмітити, що впродовж століть розвитку людини не приділялося належної уваги. І лише на межі третього тисячоліття фахівці ООН дійшли висновку, що характерною особливістю кожної цивілізації є її ставлення до гідності і свободи людини» [3, с. 483]. Людина

розвивала в усіх цивілізаціях інформаційне виробництво, а сама – як предмет буття і екзистенції – залишалася в тіні.

Сьогодні становище радикально змінюється. Без сумніву, в умовах, коли наука і техніка дає людству в цілому і кожному з нас зокрема такі блага, про які минулі покоління й не мріяли, логіка винесення ухвал дедалі частіше надається совісті, «внутрішньому голосу», а потреба в духовних, етичних цінностях зростає у формі геометричної прогресії.

Інтенсифікація виробництва, а разом із ним усіх сторін життя, створює якоюсь мірою духовний вакуум. Виникає дефіцит моральності, люди самі намагаються врівноважити духовність, що не завжди їм вдається зробити належним чином.

Ще складнішою проблемою сьогодення стає надмірне поклоніння, боязкість, сліпе захоплення успіхами і силою науки та освіти. Захоплені їх досягненнями, люди не помічають шкоди, передусім морально-етичної, якої завдають вони молоді. Багато аспектів розвитку науки і освіти створюють напругу, викликаючи цілком виправдане занепокоєння: така ситуація, зрештою, може призвести до більш централізованого (або потенційно тоталітарного) контролю над життям людей і перетворяться на деморалізуючу силу. Однак, з позицій гуманізму, наука і освіта аж ніяк не мають бути джерелом тривоги. Адже суспільство повсякчас потребувало розвитку цих сфер духовного виробництва, а також людей, що вміють використовувати величезні потенційні можливості соціуму. Отже, потреби суспільства дедалі суттєвіше впливатимуть на те, чому і як вчиться підрастаюче покоління. Але потреба в науково-технічних знаннях не означає, що можна нехтувати дисциплінами, що визначають духовний розвиток людини, таких як філософія, політологія, соціологія, культурологія, етика, естетика та ін.

Однією з таких сфер, де сьогодні проектується нові імперативи якісної зміни моральності, виступає освіта.

Розвиток етичного вектора в новій парадигмі освіти інформаційного

суспільства повинен враховувати зміни інформаційного освітнього простору. Справа в тому, що колосальне зростання інформаційних потоків зумовлює використання людиною лише незначної долі інформаційного поля, тоді як загальний об'єм цього поля залишається незатребуваним. Цього «вже вистачає для дестабілізації світоглядного і, зокрема, етичного, контексту людського буття, оскільки, усвідомлюючи свою, якщо так можна висловитися, інформаційну нікчемність, людина відчуває себе ущемленою» [4, с. 136]. Вона не може опанувати весь інформаційний матеріал, що виступає основою поглиблення розриву між людством і особистістю. «Основний закон історії, – відзначає М. Епштейн, – відставання людини від людства. З кожним поколінням на особистість навалюється дедалі важчий вантаж знань і вражень, які були накопичені попередніми століттями і яких вона не в змозі засвоїти» [5, с. 216]. Становлення інформаційної цивілізації даний розрив різко збільшить, але необхідно, щоб етична складова цього процесу зростала прямо пропорціонально.

Конкретизуючи досліджувану проблему, можна виділити три нижченаведені чинники, що становлять в етичному векторі освіти його основу, в умовах переходу соціуму до вищої стадії свого буття – інформаційного.

По-перше, трансформаційний чинник суспільної свідомості, включаючи і моральність.

По-друге, особистий чинник, що розкриває співвідношення етичних функцій і пізнавальних мотивів у діяльності людини, що вчиться. Умови, які будуть створені суспільством для творчої діяльності особистості, стануть характеризуватимуть темпи переходу суспільства до інформаційної цивілізації.

По-третє, практичний чинник, який розкриває не лише процес впровадження нового наукового знання у розвиток життєдіяльності соціуму, але і що конкретно відображає реалії формування нової цивілізації, рівень процесів всіх сфер життєдіяльності соціуму.

Зупинимося на розумінні цих чинників та їх специфіки.

Перший, виділений нами чинник, пов'язаний із трансформацією етичної свідомості – як складника суспільної свідомості. Він відображає процес переоцінки ідеалів і ціннісних орієнтацій у становленні тієї етики, де сенс життя людини визначається не просто діяльністю, а принципами задоволення зростаючих потреб, морально-духовного самовдосконалення особистості.

Для виконання даного завдання необхідна нова методологічна основа, здатна забезпечити світобачення суспільних стосунків кожною людиною і суспільством в цілому. Такою основою виступають інформаційно-комунікаційні технології – як абсолютно новий комплекс дисциплін, що є базою не лише розгортання інформаційних процесів у суспільстві, але й низкою смислових відтінків і нормативів. Серед них і етичні нормативи, що визначають цільові установки майбутнього суспільства. Звісно ж, розвиток нормативів пов'язаний найперше з підготовкою фахівців, які повинні засвоювати інформаційно-комунікаційні технології не просто як систему знань і ціннісних орієнтацій, а представити їх у своєму смисложиттєвому значенні. Вони мають стати квінтесенцією розширення духовних горизонтів суспільства і особистості.

На початок XXI століття розумна діяльність людей, що носить цілеспрямований перетворюючий характер, стала ґрунтуватися на науково здобутій і обробленій інформації. Це надало діяльності людини нового статусу. Виникає інформаційна сфера розуму. Поза сумнівом, людству, у зв'язку з переходом до інформаційної цивілізації, необхідно сформувати новий рівень свого духовного розвитку. Необхідно створити не лише нову техноструктуру, пов'язану з виробництвом, обробкою і передачею інформації, але й виконати завдання перетворення моральності – як основи духовної культури.

Отже, розвиток етичних цінностей в освіті переконує, що втілення у практику підготовки фахівців нової цивілізації посприє розширенню

етичного вектора освіти як сфери духовного буття суспільства. І щоб стати альтернативою сучасній цивілізації інформаційне суспільство повинне не лише займатися розвитком виробництва інформації і використанням її в цілях прогресивного розвитку матеріальної сфери, але і розвитком всього змісту суспільної свідомості, ядром якої виступає моральна свідомість, а критерієм ефективності його теоретичних конструкцій – моральність як міра розвитку людини і суспільства.

В умовах сучасного інформаційного суспільства, коли технічні можливості людини набувають планетарного розмаху і потенційно за змістом суперечливі, оскільки загальні норми і правила набувають форми декларацій, величезного значення набуває індивідуальний моральний ціннісний імператив, який формується в освіті. Роль моральної домінанти в сучасній освітній парадигмі визначається соціальними суперечностями, характером глобальних і локальних зрушень, які зумовили перехід до новітніх стратегій розвитку людства.

Етичні цінності були і залишаються душею освіти. Основними завданнями етичного модусу освіти є: розширення інформаційного поля знань про етичні колізії і моделі їх рішення, необхідність стимулювання моральної рефлексії, розвиток етичних відчуттів, формування власного етичного досвіду, моральних норм і принципів. Всі вони – інтелектуальні інструменти, цінність яких залежить від здібностей людини застосовувати їх у конкретних ситуаціях при виборі вчинку. Критерієм істинності стає не об'єктивність, а загальне визнання цього вчинку. Це відповідає інтересам демократичного розвитку суспільства, умовам розвитку внутрішнього світу особистості. Роль повчального зводиться до функції посередника між внутрішнім світом вихованця і ситуаціями, що змінюються. Чим більше цінуватиметься досвід, тим швидше буде реалізуватися в освіті процес формування моральних думок і моральної відповідальності вихованця, усвідомлення ним суспільної цінності своїх вчинків.

Таким чином, формування етичних цінностей, етичної картини світу

особистості передбачає виконання завдань її пізнавального, соціального і духовного розвитку.

Моральність в освіті виступає як загальний зв'язок, що пронизує реальне буття цього феномена. Це суперечлива єдність, що повільно осягається людиною повною мірою, а отже, це не різкий, а поступальний процес формування духовного світу індивіда і соціуму.

Моральність і освіта, перш за все виступають в єдності як особливий духовно-практичний спосіб освоєння людиною світу. У моральності, освіті, науці величезне значення має особиста мотивація, здатність людини усвідомлювати етичний сенс ситуації. Моральність «виступає як внутрішній регулювальник індивідуальної свідомості і поведінки. Її специфікою, є перш за все те, що вона діє ніби зсередини людської свідомості» [2, с. 9].

Підводячи підсумки, можна стверджувати, що об'єднуючим для всіх етапів розвитку вищої освіти виступає об'єктивна закономірність пізнання людиною природної і соціальної дійсності, а також передача цих знань прийдешнім поколінням. Особливим виступає: по-перше, зміст знань людини про ці реалії, а отже, рівень «навантаження» освіти; по-друге, постійний розвиток методів і форм трансляції знання; по-третє, зацікавленість суспільства в «освіченій» людині.

Список використаних джерел:

1. Шюц А. Структура повсякденного мышления / А. Шюц // Социалистические исследования, – 1988. – № 2. – С. 129–137.
2. *Етика* / под ред. И. В. Кузнецова. – Одесса : изд-во ОНМА, 2006. – 100 с.
3. *Цивилизационные модели современности и их исторические корни* / под ред. Ю. Н. Пахомов, С. Б. Крымский. – К. : Наукова думка, 2002. – 632 с.
4. *Зеленкова И. Л. Этика: учебное пособие для студентов вузов* / Инесса Зеленкова. – Минск : Тетра Системс, 2003. – 352 с.
5. *Эпштейн М. Информационный взрыв и травма постмодернизма* / М. Эпштейн // Звезда. – 1999. – № 11.

Нравственность как ценностный модус университетского образования

Панченко Л.Н.

Исследовано роль и место нравственных начал в структуре высшего образования. Образование определено как особый тип предметной реальности, которое с помощью коммуникации формирует и модернизирует культурные способы опредмечивания выработанных наукой знаний. Образование представляет социально-ценностный процесс субъектно-субъектных отношений, в котором имеет место трансляция новейших теоретических представлений о сущности и закономерностях развития природной и социальной действительности.

Исследование морального вектора в университетском образовании раскрыло моральные ценности социума как как системообразующие начала, а само оно представлено как самый действенный и эффективный канал трансляции нравственных ценностей.

Ключевые слова: нравственность, нравственный вектор, образование, университетское образование, императив, личность, информационно-коммуникационная образовательная парадигма.

Morality as valued modus of university education

Panchenko L.N.

The analyzing of the role and place of the ethic principles in the education structure. Education is certain as special type of subject reality which by communication forms and modernizer cultural method of opredmechuvannya, by viroblennikh science of knowledge's. It is the social'no-cinnostniy process of subjection - subjectnikh relations in which translation of noveyshikh has a city for subject of theoretical imaginations about essence and conformities to law of development of natural and social reality.

It was found that the decisive determinant of the genesis of university education is the concrete historical format of society, so the effectively accomplished functions of education and ongoing development are a priori impossible when ignoring the defining trends of social entity – those megatrends which have decisive, imperative influence on the society formation in general and education as its integral compound part in particular.

The research of the ethic vector in education has required to differ according to the essence «morality» and «ethic» categories as external and internal in the process of transmission and mastering of science knowledge, of its realization on practice. Ethic society values are represented as a system forming principle of education content and the education as the most efficient transmission channel of ethic values. In this dialectical bunch the communicative nature is shown, modern ethic imperative for all who are engaged in science and specialists training of XXI century are formed.

Key words: morality, moral vector, education, university education, imperative, personality, informacionno-kommunikacionnaya educational paradigm.